

GÜÇ SİSTEMLERİ KONFERANSI IV

GÜÇ TRANSFORMATÖRÜ SARGILARINDA SFRA YÖNTEMİ İLE ARIZA TESPİTİ

Fault Detection in Power Transformer Windings Using SFRA

Cemal Keleş, Mehmet Salih Mamiş, Müslüm Arkan, Murat Köseoğlu

Sunumu Yapan:

Cemal KELEŞ

Dr. Öğretim Üyesi

Bildiri ID Numarası: 0183

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
MÜHENDİSLİK FAKÜLTESİ
Elektrik-Elektronik Mühendisliği

- Bu çalışmada, güç transformatörlerinde meydana gelebilecek sargı arızalarının tespitinde **Sweep Frequency Response Analysis (SFRA)** yönteminin etkinliği incelenmiştir.
- Laboratuvar ortamında oluşturulan kısa devre arızalarıyla, SFRA grafiklerinde meydana gelen değişimler analiz edilmiştir.

- Güç transformatörleri enerji sürekliliği için kritik öneme sahiptir.
- Arızalar ciddi enerji kesintilerine ve ekonomik kayıplara yol açar.
- CIGRE raporlarına göre arızaların $> \%50$ 'si sargı kaynaklıdır.
- Bu nedenle arızaların **erken teşhisi** büyük önem taşır.

Mevcut Koruma Yöntemleri

Yağlı tip trafolarda **Buchholz rölesi** en yaygın koruma yöntemidir.

Ancak:

- Düşük enerjili ark arızalarında geç tepki verir.
- Küçük trafolarda ekonomik değildir.
- Sadece yağlı trafolarda kullanılabilir.

→ Bu nedenlerle **sayısal/dijital arıza tespiti** yöntemlerine ihtiyaç vardır.

SFRA Yönteminin Temelleri

- SFRA, transformatör sargılarının **frekans cevabını** analiz ederek mekanik deformasyonları veya kısa devreleri belirler.
- Yöntem, giriş-çıkış sinyalleri arasındaki genlik/faz farklarını değerlendirir.

$$\text{Genlik} = 20 \log \left(\frac{Ch1}{Ch0} \right)$$

$$\text{Faz} = \text{Faz} \left(\frac{Ch1}{Ch0} \right)$$

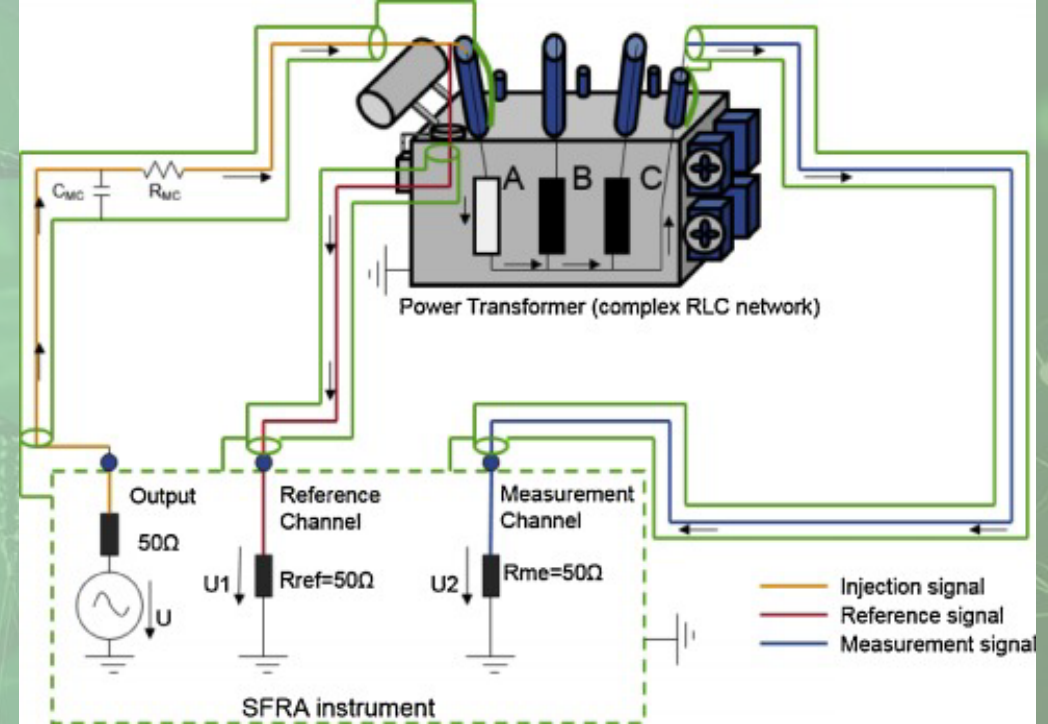
- Kullanılan cihaz: **FRAX 101**
- Frekans aralığı: **10 Hz – 2 MHz**

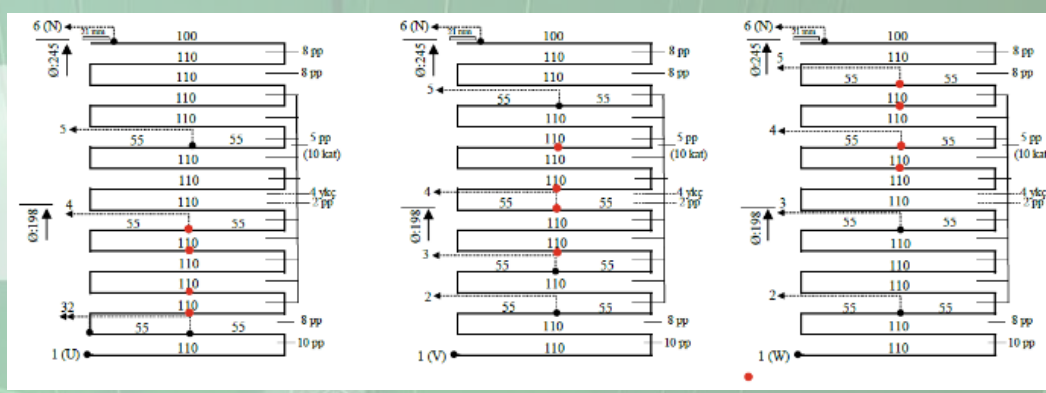

SFRA Yönteminin Üstünlükleri

- DGA'ya göre **erken arıza tespiti** sağlar.
- Gürültüden az etkilenir.
- Düşük enerjili testlerle yüksek doğruluk sağlar.
- Hem çevrimdışı hem çevrimiçi kullanılabilir.

→ Erken teşhis ve bakım planlamasında avantajlıdır.

Deney Düzenneđi

Laboratuvar ortamında test sistemi kurulmuştur.

Test edilen transformatörde:

- Aynı faz içi kısa devre
- Fazlar arası kısa devre oluşturulmuştur.

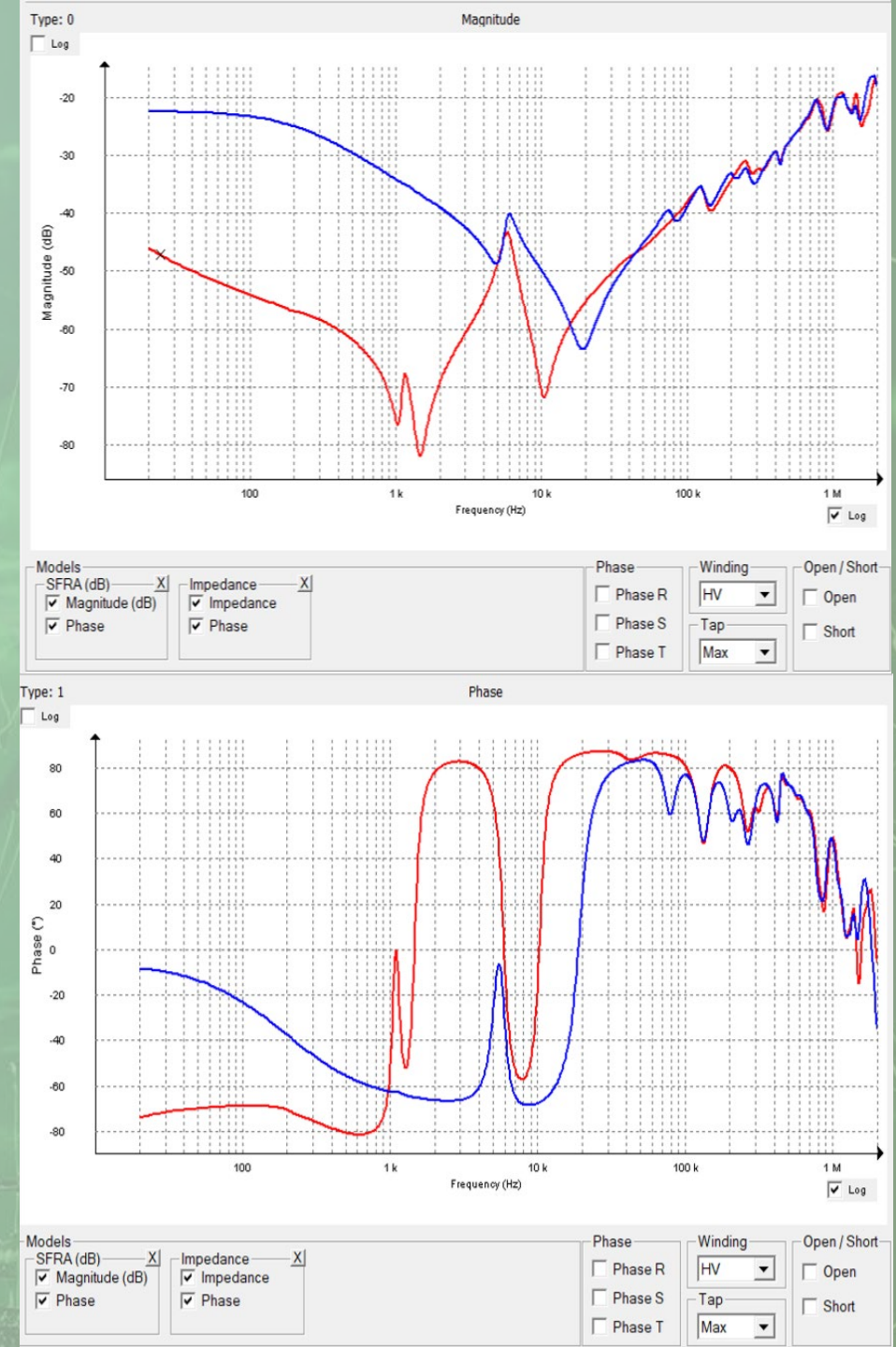
Ölçümler **FRAX 101 cihazı** ile gerçekleştirilmiştir.

Ölçüm sonuçları genlik (dB) ve faz olarak değerlendirilmiştir.

Aynı Faz Arızası

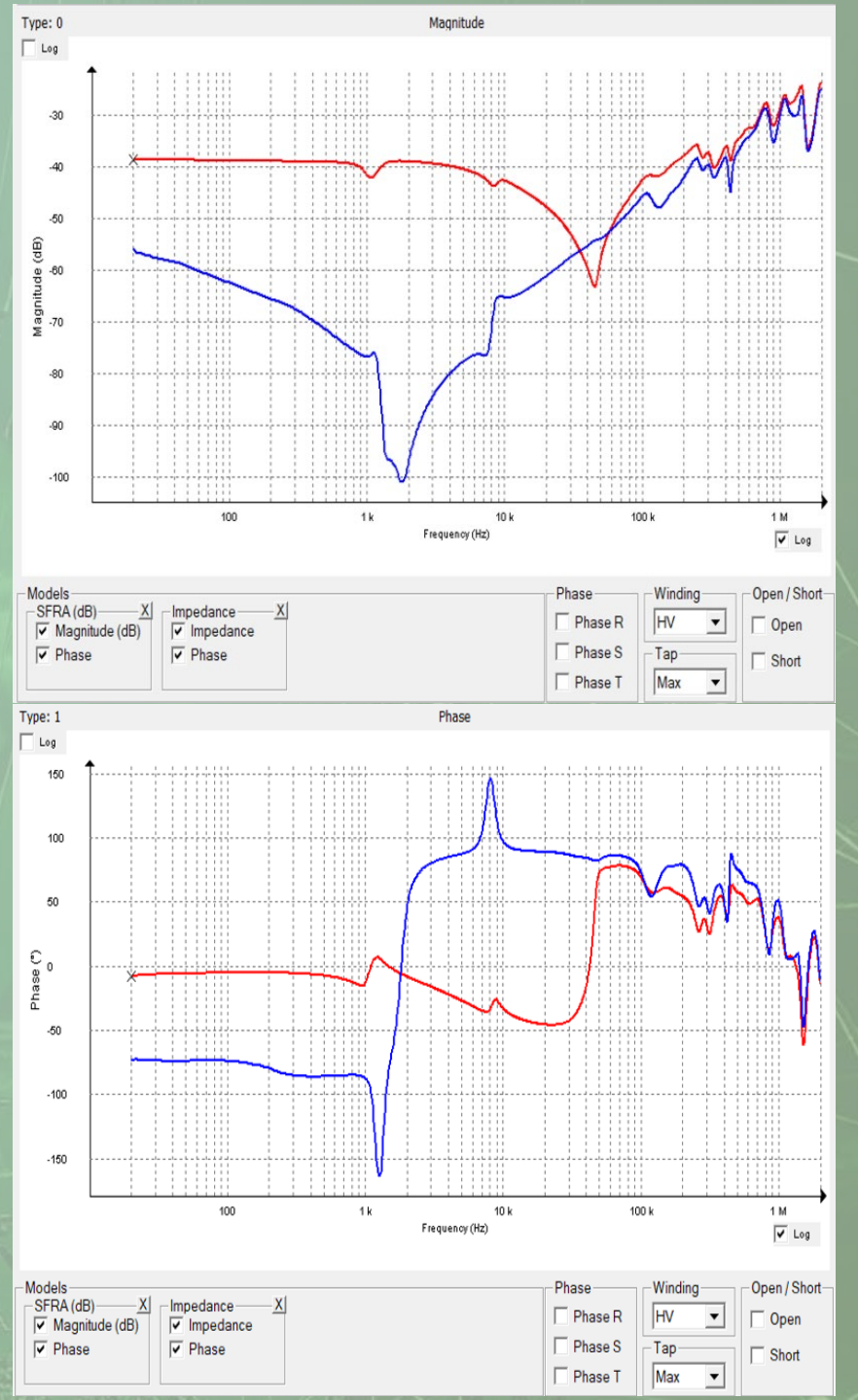
- U fazında **2U–3U noktaları** arasında doğrudan kısa devre oluşturulmuştur.
- Arızasız (kırmızı) ve arızalı (mavi) SFRA grafiklerinde fark gözlemlenmiştir.
- Düşük frekans bölgesinde (0.02–1 kHz) **belirgin genlik farkı** oluşmuştur.

Fazlar Arası Arıza

- U–V fazları arasında **1100 Ω** dirençli kısa devre oluşturulmuştur.
- Arızasız duruma (mavi) göre arızalı durum (kırmızı) genlik eğrisi düşük frekanslarda yukarı kaymıştır.
- SFRA yöntemi, **fazlar arası kısa devreleri güvenilir biçimde tespit etmiştir.**

SFRA Sonuç Grafikleri

Arızalı ve arızasız durumlar için genlik ve faz değişimleri incelendiğinde;

- Düşük frekans bölgesinde (0.02–1 kHz) fark **5–8 dB** aralığında.
- Korelasyon katsayısı (R^2): **0.81–0.94**

→ SFRA, arıza duyarlılığında yüksek performans göstermiştir.

Sayısal Sonuçlar

Frekans Aralığı (kHz)	Ortalama Genlik (dB)	Korelasyon Katsayısı (R^2)
0.02–0.1	5.2	0.89
0.1–1	8.7	0.81
1–10	3.5	0.94

Sonuçlar

- SFRA yöntemi, hem aynı faz hem fazlar arası kısa devreleri **başarıyla tespit etmiştir.**
- Yöntem, enerji sürekliliği ve güvenli işletme için **önleyici bakım aracı** olabilir.
- Deneysel bulgular, SFRA'nın **yüksek güvenilirlikte bir teşhis yöntemi** olduğunu göstermektedir.

Gelecek Çalışmalar

- SFRA testlerinin **çevrimiçi** koşullarda uygulanması,
- **Saha tipi trafolar**da doğrulama,
- **Makine öğrenmesi** ile otomatik arıza tanıma,
- Gerçek zamanlı **izleme sistemlerine entegrasyon.**

Teşekkür

Bu çalışma,

- **Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK)** tarafından **123E658** numaralı proje kapsamında,
- **İnönü Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi** tarafından **FDP-2024-3702** numaralı proje kapsamında desteklenmiştir.

Teşekkür ederiz.

GÜÇ SİSTEMLERİ KONFERANSI IV

Dinlediğiniz için teşekkür ederiz.

Soru&Cevap

cemal.keles@inonu.edu.tr

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
MÜHENDİSLİK FAKÜLTESİ
Elektrik-Elektronik Mühendisliği